

Dokonaj interpretacji Pieśni Jana Kochanowskiego. Twoja praca nie może zawierać mniej niż 250 słów.

Jan Kochanowski Pieśni, Księgi wtóre
Pieśń V[1][2]

1

Wieczna sromota[3] i nienagrodzona
Szkoła[4], Polaku: ziemia spustoszona
Podolska leży, a pohaniec[5] sprośny[6],
Nad Niestrem[7] siedząc, dzieli łup żałosny[8].

5

Niewierny[9] Turczyn psy zapuścił swoje[10],
Którzy zagnali piękne łanie[11] twoje
Z dziećmi pospołu a nie masz nadzieje,
By kiedy miały nawiedzić swe knieje.
Jedny[12] za Dunaj Turkom zaprzędano,

10

Drugie do hordy dalekiej zagnano;
Córy szlacheckie (żał sie mocny Boże!)
Psom bisurmańskim[13] brzydkie ścielą łoża.
Zbójce, niestety, zbójce nas wojują,
Którzy ani miast, ani wsi budują;

15

Pod kotarzami[14] tylko w polach siedzą,
A nas nierządne, ach, nierządne, jedzą!
Tak odbieżące stado[15] więc drapają
Rozbójce wilcy, gdy po woli[16] mają,
Że[17] ani pasterz nad owcami chodzi,

20

Ani ostrożnych psów za sobą wodzi.
Jakiego serca Turkowi dodamy[18],
Jesli tak lekkim[19] ludziom nie zdołamy?
Ledwiec nam i tak króla nie podawa[20];
Kto sie przypatrzy, mała nie dostawa[21].

25

Zetry sen z oczu a czuj w czas o sobie[22],
Cny Lachu[23]! Kto wie, jemu czyli tobie
Szczęście chce służyć? A dokąd wyroku
Mars nie uczyni, nie ustępuj kroku.
A teraz k temu obróć myśli swoje

30

Jakobyć[24] szkody nieprzyjacieli twoje
Krwia swą nagroził i omył tę zmazę,
Której dziś niesiesz prze swej ziemie skazę.
Wsiadamy?[25] Czy nas półmiski trzymają?
Biedne półmiski, czego te czekają?

35

To pan, i jadać na srebro godniejszy,
Komu żelazny Mars będzie chętniejszy[26].
Skujmy talerze na talery[27], skujmy,
A żołnierzowi pieniądze gotujmy.
Inszy to darmo[28] po drogach mitali,

40

A my nie damy, bychmy w cale trwali?
Dajmy, a naprzód dajmy! Sami siebie

Ku gwałtowniejszej chowajmy potrzebie.
Tarczej niż piersi pierwszej nastawiają,
Pozno puklerza przebici macają[29].

45

Ciesz mi ten rym: «Polak mądr po szkodzie»;
Lecz jeśli prawda i z tego nas zbodzie[30],
Nową przypowieść Polak sobie kupi[31],
Że i przed szkodą, i po szkodzie głupi.

Przypisy

[1]

Ks.2, Pieśń V — pieśń mówi o najeździe Tatarów na Podole w 1575 roku.

[2]

W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Pieśniach* jest odmienne od znaczenia obecnego.

[3]

sromota (daw.) — hańba, niesława.

[4]

nienagrodzona szkoda — niepowetowana strata.

[5]

pohaniec (daw.) — muzułmanin (Turek lub Tatar; poganin); określenie pogardliwe.

[6]

sprośny (starop.) — godny potępienia, potworny, okrutny.

[7]

Niestr — Dniestr.

[8]

żałosny (daw.) — godny żalu.

[9]

niewierny — niechrześcijanin.

[10]

Turczyn psy zapuścił swoje — Turek (sułtan turecki) wypuścił swoich poddanych (sforę) Tatarów.

[11]

łanie — tu przen.: piękne kobiety.

[12]

jedny (daw. M. Im r. ż.) — jedne.

[13]

bisurmański — mahometański.

[14]

pod kotarzami — szałas, namiot; por. współcz.: kotara.

[15]

odbieżące stado — opuszczone stado; może aluzja do sytuacji po ucieczce Henryka Walezego.

[16]

po woli (starop.) — posłuszny komuś; por. daw. powolny.

[17]

że — tu: gdyż.

[18]

dodać serca (daw.) — dodać odwagi.

[19]

lekki (daw.) — podły, godny lekceważenia.

[20]

Ledwiec nam (...) króla nie podawa — aluzja do tureckich rad w sprawie wyboru króla.

[21]

mała nie dostawa (starop.) — mało brakuje.

[22]

czuj (...) o sobie (starop.) — czuwaj nad sobą, nad swoim bezpieczeństwem.

[23]

Lach — Polak.

[24]

jakobyć — aby ci.

[25]

Wsiadamy? — w znaczeniu: czy już wsiadamy na konie?

[26]

chętny (daw.) — życzliwy; por. współcz. antonim: niechętny.

[27]

talery — talary (powszechnie używana moneta srebrna).

[28]

darmo — bez celu.

[29]

Pozno puklerza przebici macają — gdy już pierś jest przebita, za późno chwycić za puklerz.

[30]

zbodzie — zepchnie (dosł.: strąci z konia).

[31]

przypowieść (...) kupi — pozyska przysłowie.